

Spící rizika starších hromosvodů

Mgr. Jiří Kaňka, advokát

Ing. Jiří Kutáč, Ph.D.,

spoluautor překladu souboru norem ČSN EN 60305

1. Úvod

V rámci své advokátní praxe jsem se několikrát setkal s dotazem, podle jaké technické normy má revizní technik postupovat v případě revize hromosvodu, který byl navržen a zrealizován podle technické normy, která již byla v mezidobí zrušena.

2. Obecně závazné předpisy

V souvislosti s tímto dotazem slyším závěr, že revizi hromosvodu navrženého a instalovaného před datem 1. 2. 2009 je třeba provádět podle ČSN 34 1390, v případě hromosvodu novějšího je pak třeba postupovat podle ČSN EN 62305.

Obstojí tento závěr i z pohledu obecně závazných právních předpisů?

2.1 Prevenční povinnost

V prvé řadě je třeba si uvědomit, že každý z nás je povinen při svém konání – vyžadují-li si to okolnosti – počínat si tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě (mimo jiné¹⁾ na životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného¹⁾. Má-li být této zákonné prevenční povinnosti učiněno zadosť, je nezbytné zákazníkovi nabídnout vždy to nejbezpečnější řešení, nebo alespoň o něm poskytnout zákazníkovi informaci. Vyjdeme-li z předpokladu, že soubor technických norem ČSN EN 62305 klade větší technické požadavky na bezpečnost než soubor technických norem ČSN 34 1390, pak postup revizního technika provádějícího revizi hromosvodu instalovaného v době před 1. 2. 2009 podle ČSN 34 1390, aniž by zákazníka upozornil na to, že současné technické požadavky již obsahují větší požadavky na bezpečnost, není dle mého názoru postupem, který by bez dalšího bylo možné označit za naplnění uvedené prevenční povinnosti. Proto považuji za doporučení hodné, aby revizní technik provádějící revizi hromosvodu instalovaného v době před 1. 2. 2009 podle ČSN 34 1390 upozornil zákazníka i na to, že již existují vyšší technické požadavky kladené souborem technických norem ČSN EN 62305 a že – je-li v zájmu zákazníka zajistit chráněnému objektu nejvyšší možnou míru ochrany s ohledem na dostupnou úroveň techniky – je vhodné provést rekonstrukci hromosvodu tak, aby hromosvod ČSN EN 62305 vyhovoval.

¹⁾ § 2900 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

²⁾ § 2950 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

³⁾ § 47(2a) vyhlášky č. 500/2002 Sb., o účetnictví

⁴⁾ § 33(2) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

2.2 Odpovědnost odborníka

Za druhé je třeba nezapomínat na to, že revizní technik je odborníkem ve své oblasti, a tedy, že nese odpovědnost za újmu, kterou způsobí nejenom svou chybou nebo chybou informací, ale i informací neúplnou²⁾. Takovou neúplnou nebo chybějící informací může být právě absence informace o existenci nových technických norem kladoucích vyšší nároky na bezpečnost. I z uvedeného důvodu je vhodné u revize hromosvodu prováděné podle ČSN 34 1390 upozornit na existenci technických norem ČSN EN 62305, jakož i na požadavky z těchto norem na revidovaný hromosvod plynoucí.

Obr. 1. Úder do hromosvodu kovové haly

2.3 Lege artis

A za třetí je třeba mít na paměti nepsaná pravidla platící pro daný obor. Stejně jako u jiných technických oborů, tak i v oblasti ochrany před bleskem platí povinnost poskytovat chráněnému objektu (samozřejmě v závislosti na vyhodnocené míře rizika) nejvyšší možnou ochranu dostupnou s ohledem na stav vědy a techniky.

Ze všech tří uvedených důvodů mi vyplývá závěr, že provádění revize hromosvodu podle ČSN 34 1390 s poukazem na skutečnost, že se jedná o hromosvod podle této technické normy navržený a instalovaný, nemusí být vždy postupem v souladu s obecně závaznými právními předpisy a zároveň dostatečným argumentem a dostatečnou ochranou revizního technika před následnou povinností nahradit vzniklou újmu.

Pokud jde – nyní v obecné rovině – o zrušenou technickou normu ČSN 34 1390 (rok vydání 1970), pak je třeba si uvědomit, že soubor těchto technických norem vycházel z odborných poznatků, které studovaly především přímý úder bleskového výboje do stavby, případně inženýrské struktury. Nezabýval se otázkami účinků blesku na živé bytosti a šířením případného přepětí v připojených

instalacích. Atmosférické přepětí bylo sice předmětem vědeckých prací od 40. let 20. století, avšak v technické normě ČSN 34 1390 zavedeno nebylo, neboť se s jeho účinky počítalo především u výkonových transformátorů, rozvodných sítí a rozveden jako takových. Díky nízkému podílu elektronických zařízení instalovaných v objektech chráněných před přímým zásahem blesku nebyla otázka přepětí reflektována.

3. Rekonstrukce, nebo oprava?

A jak tomu je v případě, že bude (a to nejen v rámci prováděné revize) zjištěna potřeba opravy, nebo rekonstrukce hromosvodu?

Pro zodpovězení tohoto dotazu je nezbytné se nejdříve vypořádat s tím, co se rozumí opravou a co rekonstrukcí, resp. jaký je mezi nimi rozdíl.

Rozhodným kritériem pro posouzení, zda hovoříme o rekonstrukci, nebo opravě, je to, zda dochází ke změně technických parametrů. Pokud dochází toliko k odstranění opotřebeného nebo poškozeného, aniž by se měnily technické parametry budovy nebo hromosvodu atd., tedy, kdy cílem je uvedení do předchozího (původního) funkčního, tedy provozuschopného stavu, jedná se o opravu³⁾. Dochází-li však zároveň i ke změně technických parametrů stavby nebo hromosvodu, jedná se o rekonstrukci.⁴⁾ **K tomu nutno doplnit, že za opravu se považuje odstranění opotřebeného nebo poškození i za použití jiných materiálů, dílů nebo součástí, pokud bude i nadále platit, že nedošlo ke změně technických parametrů budovy nebo hromosvodu jako celku.**

Tedy, bude-li se rekonstruovat stavba, na níž byl hromosvod instalován před 1. 2. 2009, podle jaké technické normy je nezbytné postupovat? Vzhledem k tomu, že v případě rekonstrukce dochází ke změně technických parametrů, je nesporné, že rekonstrukci je nezbytné provést dle stávajících technických norem ČSN EN 62305.

Důkazní břemeno prokázat, zda jde o opravu, či technické zhodnocení, je vždy výhradně na straně daňového poplatníka. Ten musí doložit původní stav před úpravami a nový stav po provedených úpravách tak, aby mohly být oba stavy porovnány. Jako důkazní prostředek může daňový poplatník použít všechny prostředky, jimiž lze ověřit jeho tvrzení, jestliže nejsou získány v rozporu s obecně závaznými právními předpisy. Je

důležité, aby na faktuře nebo v příloženém rozpisu dodavatelská firma vždy uvedla podrobný rozpis, čeho se oprava týkala. Doložit skutečnost, zda jde o opravu, či o rekonstrukci (technické zhodnocení), je možné také technickou dokumentací, dodacím listem, odborným posudkem, fotodokumentací apod.

U zateplení objektu jde o (rekonstrukci) technické zhodnocení, protože představuje:

- Změnu funkčnosti objektu (u nemovitosti), konstrukční změnu zasahující do podstaty věci, instalaci.
- Zbudování nových prvků či zásadní změnu technických parametrů věci (např. snížení spotřeby).

Tudíž v tomto případě nemůže jít o opravu. Je-li při zateplení demontován hromosvod, musí být pro příslušný objekt či stavbu:

- Vyhотовena projektová dokumentace podle ČSN EN 62305-1 až 4 a posouzena především dostatečná vzdálenost mezi vodičem hromosvodu a první vnitřní kovovou instalací/konstrukcí.
- Vypracována zpráva o výchozí revizi podle ČSN EN 62305-1 až 4.
- To vše musí být podle stavebního zákona č. 183/2006 Sb. ohlášeno příslušnému stavebnímu úřadu.

A jak je tomu v případě, že hromosvod instalovaný před 1. 2. 2009 bude toliko opraven? Zde bude nezbytné přiměřeně aplikovat

vat veškeré závěry, které byly uvedeny shora v souvislosti s revizí hromosvodu. To znamená, že osoba, jež provedení opravy doporučila, jakož i osoba provádějící opravu (montážní technik), by měla přinejmenším informovat zákazníka o existenci souboru technických

Obr. 2. Požár střešní krytiny vzniklý nedodržením dostatečné vzdálenosti

norem ČSN EN 62305, vysvětlit mu rozdíly plynoucí z tohoto souboru technických norem oproti technickým normám původním a doporučit rekonstrukci opravovaného hromosvodu tak, aby plně vyhovoval ČSN EN 62305.

Jak je uvedeno a argumentováno výše, skutečnost, že určitý systém ochrany před bleskem je navržen podle zrušené technické normy, nezabavuje revizní techniky, znalce, projektanty nebo montážní techniky (resp. společnosti, v nichž jsou zaměstnáni) povinnosti upozor-

ňovat na rizika s přihlédnutím k nejnovějším poznatkům vědy a techniky. Proto i v tomto případě, kdy systém ochrany před bleskem pro předmětnou stavbu byl navržen podle ČSN 34 1390, je jejich povinností upozornit na tato rizika. V té souvislosti je třeba mít na paměti, že pro posuzování dostatečné vzdálenosti (obr. 1 a 2) podle ČSN 34 1390 (čl. 112) se vycházelo z principu, že pro cihlu nebo beton je vzdálenost 5x nižší než pro vzduch. Za dobu 51 let (tedy za dobu od vydání uvedené technické normy) bylo ovšem prokázáno, že cihla nebo beton jsou naopak 2x vodivější než vzduch. Z těchto nových poznatků již nový soubor ČSN EN 62305 vychází.

Ostatně na taková rizika by měl být povinen upozorňovat i revizní technik nebo elektrotechnici, neboť i oni jsou dle § 12 odst. 1 vyhlášky o odborné způsobilosti v elektrotechnice povinni zvyšovat si svou odbornou úroveň a doplňovat si své znalosti v souladu s nejnovějšími poznatky vědy a techniky.

4. Shrnutí

Závěrem nutno podotknout, že veškeré shora uvedené závěry se netýkají toliko jen revizních techniků, ale platí i pro ostatní osoby podílející se na navrhování a instalaci hromosvodů, tedy platí též jak pro projektanty, tak i pro montážní techniky.

MODULÁRNÍ KONEKTOROVÝ SYSTÉM

CombiTac direct – plug into simplicity

FAST MOVING TECHNOLOGY

STÄUBLI

CombiTac direct – systém "click-and-connect" je nejjednodušším a nejrychlejším způsobem montáže pro modulární konektor. Nová generace konektorů pro silovou elektřinu, signály a pneumatická napojení se životností 10 000 spojovacích cyklů, která nevyžaduje žádné nástroje pro montáž. Řešení nejvyšší kvality pro maximální bezpečnost operátorů v manuálních i automatizovaných aplikacích.

Nový online konfigurátor – nikdy to nebylo jednodušší!
Přesvědčte se sami:

www.combitac.com

Stäubli Systems, s.r.o., Hradecká 536, 530 09 Pardubice / CZ